

Asianro 197/00.04.00/2018

§ 20**Lausunto vesilain mukaisesta lupahakemuksesta, Raisionjoen patojen muuttaminen pohjapadoiksi ja Huhkon sillan rakentaminen**

Ympäristösihteeri Katja Holttinen ja ympäristöpäällikkö Kirsi Anttila 28.2.2018:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt ympäristölautakunnan lausuntoa Raisionjoen säännöstelypatojen ja betonikynnysten muuttamisesta luonnonmukaisiksi pohjapadoiksi, uuden pohjapadon rakentamisesta, Huhkon sillan rakentamisesta Raisionjoen yli sekä säännöstely- ja vedenottolupien rauettamisesta sekä valmisteluluvasta (dnro ESAVI/7141/2017).

Hakemusasiakirjat ovat luettavissa osoitteessa avi.fi/lupatietopalvelu.

Raisionjoessa on kolme Raision kaupungin vedenottoa varten rakennettua säännöstelypatoa: Hintsan, Hintsan-Merttelän ja Merttelän säännöstelypadot. Lisäksi Hintsan padon yläpuolella on vanha betonirakenteinen myllypato, joka estää kalan nousun. Myös E8- tien sillan alla on betoninen kynnyks, joka yhdessä jyrkän kallioputouksen kanssa estää kalan nousun.

Hankkeen tavoitteena on korvata säännöstelypadot, myllypato ja E8-tien kynnyks luonnonmukaisilla kalannousun mahdollistavilla pohjapadoilla. Rakennettavilla pohjapadoilla Raisionjoen virtaama- ja vedenkorkeusvaihteluita luonnonmukaistetaan nykytilanteeseen verrattuna. Lisäksi rakennetaan yksi uusi kalannousun mahdollistava pohjapato, jonka tarkoituksena on varmistaa riittävä vedenkorkeuden säilyminen Ruskon kohdalla.

Uusien pohjapatojen myötä joen säännöstely loppuu, joten samalla haetaan vanhojen säännöstelylupien lakkauttamista.

Hankekuvaus

Nykyinen betonikynnyks E8-tien sillan alta esitetään purettavaksi. Sillan ylävirran puolelle rakennetaan uusi alivirtaama-aukollinen betonikynnyks, jolla yläpuolinen keskivedenpinta ja vedenpinnan vaihtelu pidetään nykyisellä tasolla. Sillan alla uomaa loivennetaan porrastamalla. Sillan alapuolella kallioputous loivennetaan pääosin maatyöin, mutta jyrkimmän kalliopudotuksen kohdalle tehdään neljä luonnonkivillä maisemoitua betonikynnystä. Alivirtaamauomaan tulee neljä levähdysallasta, joiden pohjalle asennetaan kutusoraa.

Hintsan padolla suunnittelun lähtökohtana on nykyisen tieyhteyden säilyttäminen. Nykyinen silta ja padon tulva-aukko säilytetään. Tulva-aukkoa muotoillaan siten, että siinä on alivirtaamakynnys. Pohja-aukko poistetaan käytöstä. Nykytilanteeseen verrattuna keskivedenkorkeus laskee, mutta vedenkorkeus- ja virtaamavaihtelut kasvavat, mikä on yksi muutoksen tavoite. Nykyiseen tulvauoman kouruun tehdään viisi betonista putousporrasta, minkä jälkeen alapuolinen uoma loivennetaan maatäytöin ja alivirtaamauoman allastus muotoillaan maa- ja kiviaineksella.

Myllypato esitetään kokonaisuudessaan purettavaksi, mikä paljastaa luontaisen kosken padon yläpuolelta. Kun Hintsan padolla vesipintaa lasketaan, Myllypadon yläpuolella paljastuu koskea noin 250–300 metrin matkalta ulottuen lähes Hintsan-Lähteenmäen padolle. Purettavan Myllypadon kohdalla tuleva vesipinta on lähes sama kuin Hintsan padolla. Kunnostuksen yhteydessä paljastunutta koskialuetta joudutaan todennäköisesti puhdistamaan ja paikoin ruoppaamaan/poistamaan sedimentoitunutta ainesta. Myllypadon alueella kunnostuksen yhteydessä voidaan toteuttaa myös virkistyskäyttöön liittyviä toimenpiteitä huomioiden mm. melontamahdollisuudet.

Hintsan-Lähteenmäen padolla (Saunapadolla) siltayhteyttä ei tarvitse säilyttää. Nykyinen säännöstelypato puretaan kokonaan. Uuden pohjapadon kynnys siirtyy nykyisen kynnyksen kohdalla noin 30 metriä ylävirran suuntaan. Padon siirrolla voidaan pienentää täyttömassojen määrää huomattavasti, kun nykyisen padon alapuolelle ei tule lainkaan uusia täyttöjä. Uusi patorunko tehdään moreenista ja mahdollisuuksien mukaan täytössä hyödynnetään nykyisestä padosta kaivettavia massoja. Padon tiivistysosa ja kynnyksen muotoilu tehdään teräsponttiseinällä.

Hintsan-Lähteenmäen padon yläpuolelle noin 1,1 kilometrin päähän rakennetaan uusi pohjapato. Uusi pohjapato sijoittuu Ruskon ja Raision rajalle, Hainisten altaan luoteispuolelle. Uudella pohjapadolla on tarkoitus säilyttää vedenpinnan taso nykyisellä tasolla, kun padon alapuolista vedenpintaa laskeaan Hintsan-Lähteenmäen padolla. Uudenpadon kohdalla nykyinen vedenkorkeus on sama kuin Hintsan-Lähteenmäen padolla. Uusi pohjapato rakennetaan veteen täyttönä ja padon tiivistysosana on moreenipenger. Molemmiin puolin tulee louhetäyttö/-verhous tukipenkereeksi. Patoon muotoillaan alivirtaamauoma, joka toimii luonnonmukaisena kalatienä pienten virtaamien aikaan.

Ruskon kunnassa sijaitsevan Merttelän padon nykyinen silta puretaan. Uuden padon kynnys tulee nykyisen padon kohdalle ja patoa puretaan vain tarvittavilta osin, myös nykyinen tulvakynnys säilytetään. Tulva-aukon ja tulvakanaavan kohdalle rakennetaan viisi alivirtaama-aukollista betonista putousporrasta. Tämän jälkeen padon alapuoli loivennetaan maatäytöin ja alivirtaamauoman allastus muotoillaan maa- ja kiviaineksella.

Vesienhoitosuunnitelman tavoitteet

Vesienhoidon toimenpideohjelmassa Raisionjoki on patoamisen ja säännöstelyn vuoksi luokiteltu voimakkaasti muutetuksi vesistöksi. Joen ekologinen tila on tyydyttävä ja kemiallinen tila hyvä. Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa voimakkaasti muutetuissa tai keinotekoisissa vesimuodostumissa hyvä ekologinen tila suhteessa parhaaseen mahdolliseen tilaan. Raisionjoen hydrologis-morfologisen tilan toimenpidekokonaisuuteen kuuluvat rannan monimuotoistaminen, sivu-uomien tulvatasanteiden rakentaminen, nykyisten patojen yhteyteen rakennettavat kalatiet ja nykyisten säännöstelypatojen tilalle rakennettavat pohjapatoketjut. Hankkeen toteuttamisen jälkeen joen hydrologis-morfologinen muuttuneisuus arvioidaan uudelleen ja todennäköisesti voimakkaasti muutetuksi nimeämisestä on mahdollista luopua vesienhoidon kolmannella suunnittelukaudella.

Arvio ympäristövaikutuksista

Hanke mahdollistaa kalan vaeltamisen joessa ja myös nousun merialueelta jokeen. Hanke parantaa Raisionjoen käyttöä virkistyskalastusalueena. Hanke luonnonmukaistaa joen virtaama- ja vedenkorkeusvaihteluita. Tämä parantaa sekä kalaston että muun vesieliöstön (mm. simpukat) elinolosuhteita vesistöissä. Kalannousun myötä mahdollistuu jatkossa myös jokisimpukoiden leviäminen Raisionjoen keski- ja yläosille.

Suunnitelmassa joidenkin patojen osalta esitetyt keskivedenkorkeuden alenemiset tapahtuvat voimassaolevien lupien säännöstelyrajojen puitteissa. Vedenkorkeus tulee keskimäärin laskemaan joen keski- ja yläosalla kun vedenkorkeuden vaihtelu palautetaan luonnonmukaisen kaltaiseksi. Vedenkorkeuden lasku parantaa peltojen kuivatusta ja lisää ranta-alueen suojavyöhykkeen leveyttä.

Hankkeen rakentamistöistä voi aiheutua väliaikaista veden samentumista alavirtaan päin. Raisionjoen vesi on kuitenkin jo nykyisellään hyvin sameaa, joten olennaista muutosta nykytilanteeseen ei arvioida tapahtuvan. Hankkeen myötä jokivirtaamien suuret ja äkilliset vaihtelut vähentyvät jatkossa, mikä voi parantaa veden laatua joessa yleisesti.

Purettavien säännöstelypatojen takia kaksi tieyhteyttä joen yli poistuu käytöstä (Hintsa-Lähteenmäki ja Merttelä), mutta tiet eivät ole olleet jatkuvassa käytössä. Merttelän padon purkamisesta ei arvioida aiheutuvan kokonaisuuden kannalta merkittävää haittaa. Hintsa-Lähteenmäen padon purettava tieyhteys on kulkenut kaupungin omistamalle saunatilalle, jolle kulku voidaan jatkossa järjestää joen toiselta puolelta.

Suurimmat muutokset lähiympäristön maisemaan aiheutuvat edellä mainituista kokonaan poistettavista säännöstelypadoista. Kokonaisuutena hanke parantaa jokiympäristön luonnonmukaista maisemaa. E8-tien kynnyksen muokkaamisella rakennetaan myös maisemallisesti kiinnostava kohde ja kalatie aivan ulkoilureitin varrelle, mikä parantaa joen paikallista virkistyskäyttöarvoa. Luonnonmukaisen koskijakson paljastuminen Myllypadon yläpuolella parantaa joen virkistyskäyttömahdollisuuksia mahdollisesti myös koskimelontaan soveltuvien olosuhteiden johdosta.

Päätösehdotus

Ympäristöpäällikkö Kirsi Anttila

Ympäristölautakunta antaa aluehallintovirastolle seuraavan lausunnon:

Hanke tukee Raisionjoen vesienhoidollisten tavoitteiden toteutumista. Vedenkorkeuksien ja virtaamien luonnonmukaistaminen lisää rantojen monimuotoistumista ja rakennettavat pohjapadot mahdollistavat kalojen nousun. Luonnonmukaistaminen parantaa kalaston ja muun vesieliöstön elinolosuhteita. Kokonaisuutena hanke parantaa jokiympäristön luonnonmukaista maisemaa ja virkistyskäyttöarvoa.

Päätös

Ympäristölautakunta hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Pöytäkirjaan merkittiin, että Kalle Myllymäki poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 17.44.

Tiedoksi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

